

Τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στο ελληνικό διαδίκτυο και η αναφορά τους στην αειφορία

Αντώνιος Φαναριώτης¹, Ευάγγελος Φιλιππίδης²

1. Δασολόγος - Περιβαλλοντολόγος Α.Π.Θ. - Μ. Sc Δασική Οικονομική
antonisfanariotis@yahoo.com
2. Δασολόγος - Περιβαλλοντολόγος - Δρ. Δασικής Πολιτικής & ΓΣΠ
efilippidis@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να εντοπισθούν και να αναλυθούν οι διαδικτυακοί τόποι των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα και να διερευνηθεί η αναφορά τους στην έννοια της αειφορίας - αειφόρου ανάπτυξης.

Για τον εντοπισμό τους χρησιμοποιήθηκε η μηχανή αναζήτησης της Google (<https://www.google.gr>). Στη συνέχεια όλα τα αποτελέσματα κωδικοποιήθηκαν σε μορφή μεταβλητών στο λογισμικό Ms-Excel, ώστε να παραχθούν γραφικά για την οπτικοποίηση, κατανόηση και ερμηνεία τους. Η ανάλυση των ιστότοπων έγινε σύμφωνα με το είδος τους, τον αριθμό των γλωσσών στις οποίες είναι διαθέσιμοι, την γεωγραφική τους κατανομή (Περιφέρειες), τη αρχιτεκτονική τους δομή και τέλος έγινε διερεύνηση της αναφοράς τους στην αειφορία - αειφόρο ανάπτυξη.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Κέντρα περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Διαδίκτυο, Αειφορία

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Διεθνώς η ιδέα της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης ωρίμασε και αναπτύχθηκε κατά τη δεκαετία του 1960. Η πρώτη διεθνής συνάντηση για την ΠΕ πραγματοποιείται στην Νεβάδα το 1970. Αφετηρία για την καθιέρωση του θεσμού αυτής στην Ελλάδα αποτελεί ο Νόμος 1892/90 ο οποίος ορίζει ότι η περιβαλλοντική εκπαίδευση αποτελεί τμήμα των προγραμμάτων των σχολείων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ότι σκοπός αυτής είναι να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές τη σχέση του ανθρώπου με το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον του να ευαισθητοποιηθούν για τα προβλήματα που συνδέονται με αυτό και να δραστηριοποιηθούν με ειδικά προγράμματα ώστε να συμβάλουν στη γενικότερη προσπάθεια αντιμετώπισης τους.

Από τις πρώτες ζωγραφιές φαίνεται ότι τα παιδιά γνωρίζουν τι συνιστά το περιβάλλον τους φυσικό και ανθρωπογενές, γιατί ζωγραφίζουν ουρανό, χρώμα, σπίτι, ζώα και φυτά (Δημοπούλου, κ.ά, 2001). Η ΠΕ όχι μόνο μπορεί να δώσει στο σχολείο αυτό που του λείπει, αλλά αποτελεί και μία αναγκαιότητα στο βαθμό που περιβαλλοντικά προβλήματα συνθέτουν οικολογική κρίση. Πρωταρχικός της στόχος που ανταποκρίνεται στις ανάγκες του παρόντος είναι η δημιουργία ενεργών πολιτών που θα αγαπήσουν το περιβάλλον (φυσικό - κοινωνικό -πολιτιστικό), ώστε να οραματιστούν μία κοινωνία τέτοια που θα κάνει πράξη ένα βιώσιμο μέλλον για τον πλανήτη (Τσιλίδου,2005).

Η ΠΕ είναι μία εκπαιδευτική διαδικασία που δεν αρκείται στην αποκλειστική μετάδοση αποσπασματικών περιβαλλοντικών γνώσεων αλλά έχει ως σκοπό τη διαμόρφωση ενός παγκόσμιου πληθυσμού που να είναι ενήμερος και να ενδιαφέρεται για το περιβάλλον και τα προβλήματα του και να έχει τη γνώση, τις δεξιότητες, τις στάσεις και τη διάθεση να εργάζεται ατομικά και συλλογικά για την επίλυση των τρεχόντων περιβαλλοντικών προβλημάτων και για την πρόληψη νέων (Παπαδημητρίου, 1998).

Αποτελεί μία συνεχή δια βίου διαδικασία εκπαίδευσης προσανατολισμένη στο μέλλον καθώς απευθύνεται σε άτομα ανεξάρτητα από την ηλικία ή τον τομέα δραστηριοποίησης τους και εκτείνεται σε όλα τα στάδια της ζωής τους (Δασκολιά, 2004). Είναι μία μορφή εκπαίδευσης με δυναμικό χαρακτήρα καθώς δεν παραμένει στάσιμη μέσα στο χρόνο αλλά παρακολουθεί και αφομοιώνει όλες τις κοινωνικές, οικονομικές, τεχνολογικές και πολιτισμικές αλλαγές που συμβαίνουν κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μην είναι ποτέ αποκομμένη από τη σύγχρονη ανθρώπινη ζωή, να έχει συνέχεια και να ανταποκρίνεται σε όλες τις περιβαλλοντικές προκλήσεις (Τσαμπούκου - Σκαναβή, 2004). Οι ρίζες της μπορούν να αναζητηθούν ακόμα παλιότερα όταν ο Βοτανολόγος καθηγητής Patrick Geddes (1854-1933), ο οποίος για πολλούς θεωρείται ο πατέρας της ΠΕ συνέδεσε για πρώτη φορά την ποιότητα του περιβάλλοντος με την ποιότητα της εκπαίδευσης, μία σύνδεση που αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της ΠΕ (Παπαδημητρίου 1998).

Η αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών άρα και του διαδικτύου μπορούν να υποστηρίξουν την εκπαιδευτική διαδικασία και την ευαισθητοποίηση των μαθητών σε θέματα περιβάλλοντος (Σταμούλης κ.ά, 2008). Η επίδραση τους στην περιβαλλοντική εκπαίδευση συνίσταται στα εξής (Ομάδα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, 2013):

- Μεγαλύτερη δραστηριοποίηση μαθητών.
- Πιο ενεργή συμμετοχή τους κατά τη διάρκεια δραστηριοτήτων.
- Διευκόλυνση και επέκταση δραστηριοτήτων για εμπειρική έρευνα μέσα στην τάξη και στο σχολείο.

Η επίδραση του διαδικτύου και οι δυνατότητες που προσφέρει ως εργαλείο μάθησης, πληροφόρησης και επιμόρφωσης το κατατάσσουν ως το πλέον κατάλληλο μέσο ενημέρωσης και ανταλλαγής απόψεων στην εποχή μας. Αποτελεί βασικό εργαλείο για τη διάδοση της πληροφόρησης σε μόνιμη και τακτική βάση ώστε να ενημερώνεται το ευρύ κοινό (ΕΣΠΑ, 2007). Η ολοένα μεγαλύτερη εξάπλωση των τεχνολογικών εξελίξεων στο χώρο της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών έχει καταστήσει δυνατή την άμεση πρόσβαση σε τεράστιες ποσότητες πληροφοριών (Ανδρεοπούλου, 2008), οι οποίες καλύπτουν όλο και περισσότερες πτυχές της οικονομικής και προσωπικής μας ζωής (Χατζηγιάνης, 2010).

Επιπροσθέτως, αποτελεί αναμφισβήτητο γεγονός πως στην εποχή που διανύουμε η χρήση των social media αυξάνεται δραματικά. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τα κοινωνικά δίκτυα κατακτούν με εκπληκτικά αυξανόμενους ρυθμούς όλο και περισσότερους χρήστες (Zhang, 2010). Οι δυνατότητες τους είναι αξιοθαύμαστες καθώς αποτελούν την πιο σύγχρονη εξέλιξη στο χώρο του διαδικτύου. Οι Kaplan and Haenlein (2010), ορίζουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ως εφαρμογές που βασίζονται στο διαδίκτυο και αξιοποιούν τόσο τις τεχνολογίες δεύτερης γενιάς του διαδικτύου (web 2.0) όσο και τη φιλοσοφία τους που δίνει έμφαση στη δημιουργία και την ανταλλαγή περιεχομένου από τους χρήστες.

Αναφορικά με τη συμβολή της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στην αειφόρο ανάπτυξη, απαιτούνται ριζικές αλλαγές στις σύγχρονες κοινωνίες, αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε την σχέση άνθρωπος - κοινωνία - φύση. Η ΠΕ

θεωρείται βασικός μοχλός των αλλαγών αυτών προκειμένου να νοηματοδοτηθεί και να ευδοκιμήσει η αειφόρος ανάπτυξη (Φλογαίτη, 2006).

ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ.

Η έρευνα στο Ελληνικό Διαδίκτυο πραγματοποιήθηκε με τη χρήση της μηχανής αναζήτησης της Google (www.google.gr), με την υποστήριξη της ελληνικής γλώσσας. Οι λέξεις - κλειδιά που τοποθετήθηκαν ήταν οι εξής: "Ιστοσελίδες Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης".

Οι διευθύνσεις των διαδικτυακών τόπων, οι γλώσσες στις οποίες είναι διαθέσιμοι η γεωγραφική τους κατανομή και η αρχιτεκτονική τους, καταγράφηκαν και στη συνέχεια κωδικοποιήθηκαν σε μεταβλητές στο λογισμικό Ms - Excel . Να σημειωθεί το γεγονός πως δύο ιστοσελίδες δεν ήταν διαθέσιμες.

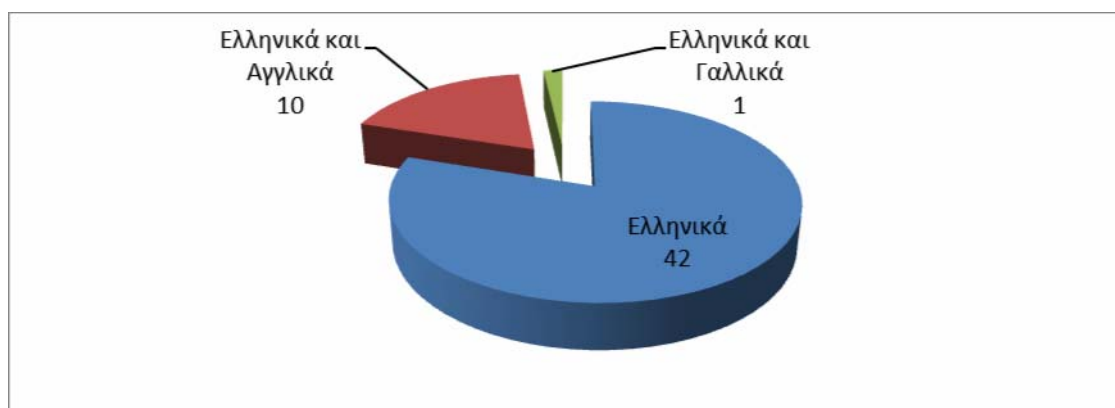
Ανάλογα με τον τύπο, οι διαδικτυακοί τόποι ανήκουν σε ιστοσελίδες (εκπαιδευτικές) όπως προέκυψε από την έρευνα. Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός πως σε κάποιες από αυτές συναντάμε διαδικτυακές εκπαιδευτικές πύλες (portals). Οι διαδικτυακές πύλες είναι ιστότοποι που αποτελούν σημείο πρόσβασης στο διαδίκτυο και προσφέρουν μια μηχανή αναζήτησης και συνδέσμους (links) προς χρήσιμες ιστοσελίδες, ειδησεογραφία ή άλλες υπηρεσίες (Van Brakel, 2003).

Αναφορικά με τη διερεύνηση της αναφοράς τους στην έννοια της αειφορίας αυτή έγινε ως εξής: καταρτίστηκε ένας πίνακας με τα προγράμματα των ΚΠΕ τα οποία αναφέρονται ή σχετίζονται με αυτή.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

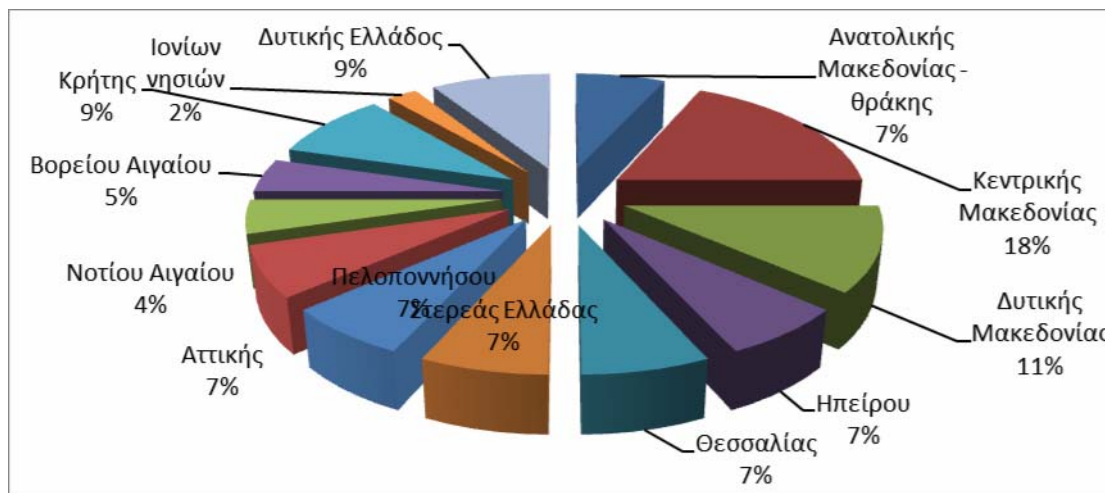
Από την έρευνα στο διαδίκτυο και πιο συγκεκριμένα στην διαδικτυακή εκπαιδευτική πύλη του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων (<http://www.e-yliko.gr/htmls/perivallon/perivallon.aspx>), βρέθηκαν 44 ιστότοποι ΚΠΕ. Οι δύο εξ αυτών, δεν είναι διαθέσιμοι και δεν κατέστη εφικτό να αναλυθούν. Έγινε ανάλυση σε 42 ιστότοπους ΚΠΕ. Παρατηρήθηκε ότι και οι 42 είναι εκπαιδευτικές ιστοσελίδες.

Στη συνέχεια έγινε ταξινόμηση αυτών, ανάλογα με τον αριθμό των γλωσσών στις οποίες είναι διαθέσιμοι. Όπως φαίνεται στο σχήμα 1, το 100% των ιστοσελίδων είναι διαθέσιμες στην Ελληνική γλώσσα, και μόλις δέκα είναι διαθέσιμες και στην Αγγλική, γεγονός που μας προξενεί εντύπωση, διότι η διαθεσιμότητα αυτών στη συγκεκριμένη γλώσσα θα μπορούσε να αυξήσει κατακόρυφα την επισκεψιμότητά τους. Επίσης, μία εξ αυτών είναι διαθέσιμη και στη Γαλλική γλώσσα.

Σχήμα 1: Διαθέσιμες γλώσσες διαδικτυακών τόπων.

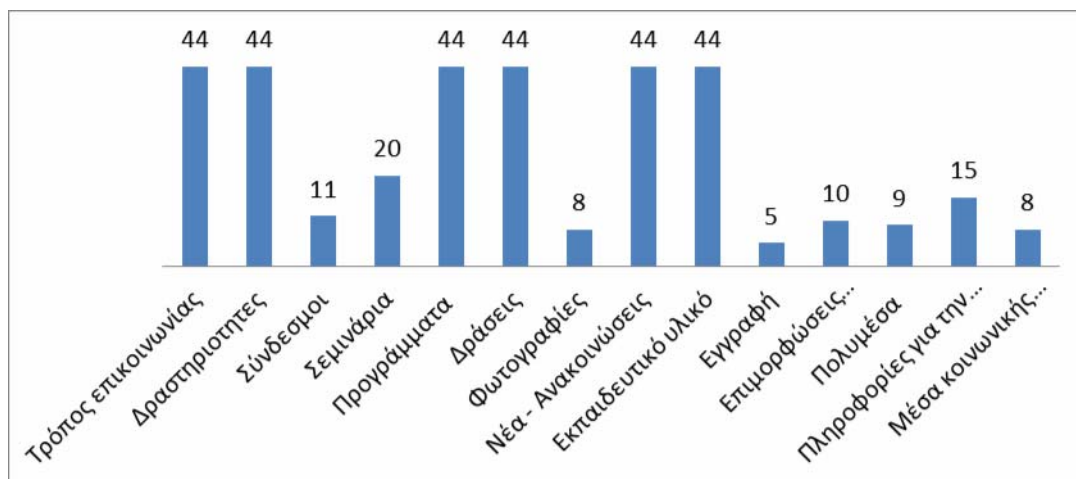
Στη συνέχεια, έγινε γεωγραφική ταξινόμηση των ΚΠΕ όπως φαίνεται στο σχήμα 2. Το κριτήριο ήταν οι 13 περιφέρειες της Ελλάδας.

Σχήμα 2: Γεωγραφική κατανομή κέντρων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης

Παρατηρούμε ότι το 18% των ΚΠΕ εδρεύουν στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Μικρά ποσοστά γεωγραφικής κατανομής των ΚΠΕ καταλαμβάνουν οι περιφέρειες Βορείου και Νοτίου Αιγαίου καθώς και οι περιφέρειες Κρήτης και Ιόνιων νησιών.

Αναφορικά με την ανάλυση των θεματικών ενοτήτων που δομούν τους ιστότοπους των ΚΠΕ, απεικονίζονται στο σχήμα 3 οι συχνότητες εμφάνισής τους. Κάποιες από αυτές είναι οι εξής: Τρόπος επικοινωνίας, προγράμματα των ΚΠΕ, σύνδεσμοι, εκδηλώσεις ανακοινώσεις, δραστηριότητες κτλ.

Σχήμα 3: Συχνότητες εμφάνισης θεματικών ενοτήτων ιστοσελίδων ΚΠΕ.

Βλέποντας την παρουσία των ΚΠΕ στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media), παρατηρούμε πως μόλις 8 δίνουν την δυνατότητα επίσκεψής τους μέσω αυτών. Όμως, όπως προκύπτει από τη διεθνή βιβλιογραφία τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι σίγουρα εξαιρετικά δημοφιλή μεταξύ μαθητών και φοιτητών για αυτό και η παιδαγωγική αξιοποίησή τους αποτελεί ένα ιδιαίτερο ζήτημα το οποίο μελετάται, και συνεχώς εξελίσσεται (Orphus and Abbit, 2009). Γίνεται εύκολα αντιληπτό λοιπόν πως ο αριθμός των ΚΠΕ που συνδέονται με τα social media θεωρείται μικρός αφού η αξιοποίησή τους από τους μαθητές επιδρά θετικά σε αυτούς.

Τέλος, όσον αφορά στη διερεύνηση της αναφοράς των ΚΠΕ στην αειφορία, προέκυψαν τα εξής αποτελέσματα όπως φαίνεται στον πίνακα 1: Πέντε ΚΠΕ έχουν προγράμματα σχετικά με την αειφόρο ανάπτυξη.

Πίνακας 1: Προγράμματα ΚΠΕ σχετικά με την αειφορία

ΚΠΕ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ
ΚΠΕ Καστοριάς	ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
ΚΠΕ Κορδελιού	ΑΕΙΦΟΡΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΝΕΡΟΥ
ΚΠΕ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΑΠΟΤΥΠΩΜΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΛΙΘΑΚΙΟΥ
ΚΠΕ ΜΑΚΡΥΝΙΤΣΑΣ	ΑΕΙΦΟΡΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΝΕΡΟΥ
ΚΠΕ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙ	Η ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.

Η έρευνα στο ελληνικό διαδίκτυο ανέδειξε συνολικά 44 ιστοσελίδες ΚΠΕ. Οι δύο από αυτές δεν ήταν διαθέσιμες και δεν έγινε ανάλυση αυτών. Όλες είναι διαθέσιμες στην ελληνική γλώσσα, και μόλις δέκα από αυτές και στην Αγγλική. Όσον αφορά τη γεωγραφική τους κατανομή, το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών βρίσκεται στην περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Αναφορικά με τις θεματικές ενότητες που δομούν τις ιστοσελίδες, συμπεραίνουμε ότι είναι καλά δομημένες με μεγάλη ποικιλία θεμάτων. Σχετικά με την παρουσία τους στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, μας προκαλεί εντύπωση πως μόνο οχτώ εξ αυτών υπάρχουν σε αυτά, σε μία εποχή που η χρήση του διαδικτύου αυξάνεται δραματικά. Η διερεύνηση της αναφοράς τους στην αειφορία (ερευνήθηκαν μόνο τα προγράμματα των ΚΠΕ που σχετίζονται με αυτήν) έδειξε πως μόνο πέντε ΚΠΕ έχουν προγράμματα που αναφέρονται στην αειφόρο ανάπτυξη. Σε περαιτέρω έρευνα θα μπορούσε να γίνει ανάλυση περιεχομένου των ιστοσελίδων των ΚΠΕ για ακριβέστερα συμπεράσματα σχετικά με την αναφορά αυτών στην αειφορία - αειφόρο ανάπτυξη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ανδρεοπούλου, Ζ. (2008). Νέες Τεχνολογίες, Περιβαλλοντική Αειφορία και Βιώσιμη Ανάπτυξη. Κεφάλαιο 15 στο Βιβλίο «Φυσικοί Πόροι, Περιβάλλον και Ανάπτυξη».
- Δασκολιά, Μ. (2004). *Θεωρία και πράξη στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, οι προσωπικές θεωρίες των εκπαιδευτικών*. Εκδόσεις Μεταίχιμο, Αθήνα.

- Δημοπούλου, Μ., Ζόμπολας, Τ., Μπαμπίλα, Ε. και Χατζημιχαήλ, Μ. (2001). «Περιβαλλοντική Αγωγή για μικρά παιδιά». Εκδόσεις καλειδοσκόπιο.
- Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ), (2007). *Επικοινωνιακός Οδηγός για την Πληροφόρηση και τη Δημοσιότητα*. Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2007-2013.
- Ομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. (2013) *Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση / Εκπαίδευση για την αειφορία*. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Παπαδημητρίου, Β.(1998). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Σχολείο* - Αθήνα Εκδόσεις ΤΥΠΩΘΗΤΩ – Γ.ΔΑΡΔΑΝΟΣ.
- Σταμούλης, Ε., Γρίλλιας, Α., Πήλιουρας, Π.(2008). Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση μέσω ιστοεξερεύνησης. Μια εφαρμογή στη Μελέτη του προβλήματος του Γλυκού Νερού της Γης. Πρακτικά, 4ο Συνέδριο ΠΕΕΚΠΕ, Ναύπλιο(<http://www.ekke.gr/estia/Inteduc/SYNEDRIA%20PEEKPE/4oSynedrioPEEKPE/index.htm>).
- Τσαμπούκου - Σκαναβή, Κ. (2004). *Περιβάλλον και Επικοινωνία: Δικαίωμα στην επιλογή*. Αθήνα: Εκδόσεις Καλειδοσκόπιο.
- Τσιλίδου, Ε. (2005). Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και αγωγή στο νηπιαγωγείο. 1 συνέδριο σχολικών προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Ισθμός Κορίνθου, 23-25 Σεπτεμβρίου. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://krekastor.kas.sch.gr/kpe/yliko/sppe1/oral/PDFs/735-741_oral.pdf
- Φλογαΐτη, Ε. (2006). Περιβαλλοντική Εκπαίδευση / Εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://krekastor.kas.sch.gr/peekpe/kentrikes/FlogaitiE_PEEKPE.pdf.
- Χατζηγιάννης, Χ. (2010). *Ο Ρόλος των Νέων Τεχνολογιών Επικοινωνιών και Πληροφόρησης στην Ανάπτυξη της Επιχειρηματικότητας στην Κύπρο*. Μεταπτυχιακή εργασία, Τομέας Γεωγραφίας και Περιφερειακού Σχεδιασμού, Σχολή Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο.
- Ophus, J., Abbitt, J. (2009). Exploring the Potential Perceptions of Social Networking Systems in University Courses. *MERLOT Journal of Online Learning and Teaching* Vol.5 No.4 Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://jolt.merlot.org/vol5no4/ophus_1209.htm.
- Van Brakel P. (2003). Information Portals: *A Strategy for Importing External Content*. The Electronic Library, 21 6: 591-600.
- Zhang (2010). “Social Media and Distance Education”, *Instructional Support Specialist Center for Support of Instruction*, δημοσιευμένο στον ιστότοπο: <http://deoracle.org/online-pedagogy/emerging-technologies/social-media-and-distance-education.html>.
- Kaplan A. & Haenlein M. (2010). “Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business Horizons*”, Vol. 53, pp. 59-68.